

Prof. Dr. MÜJDAT ŞAKAR

Marmara Üniversitesi İİBF
İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku
Öğretim Üyesi

GENEL GEREKÇELERİYLE NOTLU

İŞ HUKUKU MEVZUATI

[İş Hukukuna İlişkin Kanun ve Yönetmelikler]

9. Baskı

Beta

Yayın No : 2210
Hukuk Dizisi : 1041

9. Baskı – Ekim 2009 - İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 377 - 128 - 9

Copyright© Bu kitabın bu basısının Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'ye aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Dizgi : Beta Basım A.Ş.
Baskı - Cilt : Yazın Basın Yayın Matbaacılık Trz.Tic.Ltd.Şti. (Sertifika No: 12028)
Çiftehavuzlar Cd. Maltepe Mh. Prestij İş Merkezi No: 27/806 K:9
Zeytinburnu/İSTANBUL
0212 565 01 22 - 0212 565 02 55
Kapak Tasarım : Gülgonca Çarpık

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş.
Himaye-i Etfal Sokak Talas Han No. 13-15
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77
Fax: (0-212) 511 36 50
www.betayayincilik.com

*Sevgili oğullarım Can ve Alperen'e
mutlu, sağlıklı ve
uzun ömürler dileğiyle...*

SUNUŞ

Özellikle Bireysel İş Hukukuna ilişkin başlıca kanun ve yönetmelikleri bir arada ve yürürlükteki metinleriyle sunmayı amaçlayan bu derleme, İş Hukuku derslerinde duyulan ihtiyaçtan doğmuştur. Böyle bir çalışmanın yalnızca öğrencilerimiz için değil, uygulamacılar için de yararlı olacağına inanıyoruz.

Kitapta toplu iş hukuku mevzuatı tümüyle yer almamakta, sadece Sendikalar Kanunu ve Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu metinleri bulunmaktadır.

Kitapta ilk baskılarda bulunmayan "İş Kanunu İçindekiler" listesi de yer alıyor. Böylece öğrencilerimiz aradıkları maddeyi bulmak için, bu listeyi elle yazarak kendileri oluşturmak zorunda kalmayacaklar.

Derleme hazırlanırken, öncelikle kullanışlı ve kolayca taşınabilir bir **el kitabı** olması hedeflenmiştir. Bu sebeple, hacmi çok arttıran iş sağlığı ve güvenliği yönetmeliklerine yer verilememiş, sadece bunların yayınlandıkları Resmi Gazetelere yollamada bulunulmuştur. Kanun metinleri gerektiği ölçüde **notlanmış**, bazı önemli kanunların **genel gerekçeleri** eklenmiştir.

Resmi Gazetede ki metinlerde yer alan aşikâr imla hataları, anlamda herhangi bir değişikliğe yol açmayan durumlarda, tarafımdan düzeltilmiştir. Sözelimi, "söyliyen" yerine "söyleyen" gibi düzeltmelerin yapılmasında kanımca bir sakınca yoktur. Zira, kanun koyucunun amacı herhalde Türk dilinin imlasını değiştirmek değildir.

Derlemenin kullanıcılara yararlı olmasını dilerken, kitabın bu yeni baskısının yayımını sağlayan BETA Yayınevinin değerli yönetici ve emekçilerine ve özellikle Sayın Hediye GÜMEN'e teşekkürlerimizi sunarız.

Prof. Dr. Müjdat ŞAKAR
Kocamustafapaşa, 1 Eylül 2009
mujdatsakar@mynet.com
www.mujdatsakar.net.

İÇİNDEKİLER

I. KANUNLAR

1. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası	3
2. İş Kanunu	13
3. Borçlar Kanunu	113
4. İş Mahkemeleri Kanunu	129
5. Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun	135
6. Türk Soylu Yabancıların Türkiye'de Meslek Ve Sanatlarını Serbestçe Yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş Veya İşyerlerinde Çalıştırılabilmelerine İlişkin Kanun	151
7. Kabahatler Kanunu	155
8. Türk Ceza Kanunu	173
9. Hafta Tatili Hakkında Kanun	179
10. Ulusal Bayram Ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	185
11. Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun (Basın- İş Kanunu)	189
12. Deniz İş Kanunu	211
13. Sendikalar Kanunu	245
14. Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu	295

II. YÖNETMELİKLER

1. İşyeri Sağlık Ve Güvenlik Birimleri İle Ortak Sağlık Ve Güvenlik Birimleri Hakkında Yönetmelik	341
2. Özürlü Ve Eski Hükümlü Çalıştırmayan İşverenlerden Ceza Olarak Kesilen Paraları Kullanmaya Yetkili Komisyonun Kuruluşu İle Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik	385

3. İşçi Ücretlerinden Ceza Olarak Kesilen Paraları Kullanmaya Yetkili Kurulun Teşekkülü Ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik.....	393
4. Asgari Ücret Yönetmeliği	399
5. İş Kanununa İlişkin Fazla Çalışma Ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği	407
6. Yüzdelerden Toplanan Paraların İşçilere Dağıtılması Hakkında Yönetmelik	413
7. Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği	421
8. İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği	431
9. Sağlık Kuralları Bakımından Günde Ancak Yedibuçuk Saat veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında Yönetmelik.....	437
10. Hazırlama, Tamamlama Ve Temizleme İşleri Yönetmeliği ...	449
11. Çocuk Ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.....	455
12. Kadın İşçilerin Gece Postalarında Çalıştırılma Koşulları Hakkında Yönetmelik.....	467
13. Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütülen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik.....	471
14. Haftalık İş Günlerine Bölünemeyen Çalışma Süreleri Yönetmeliği	477
15. Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	483
16. İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Veya İşyerlerinin Kapatılmasına Dair Yönetmelik	491
17. İş Sağlığı Ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik.....	499
18. Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği	507
19. Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik	523
20. Askeri İşyerleriyle Yurt Güvenliği İçin Gerekli Maddeler Üretilen İşyerlerinin Denetim Ve Teftişi Hakkında Yönetmelik	541

21. Konut Kapıcıları Yönetmeliği	545
22. Sanayi, Ticaret, Tarım Ve Orman İşlerinden Sayılan İşlere İlişkin Yönetmelik	551
23. Çalışma Hayatına İlişkin Üçlü Danışma Kurulunun Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik	563
24. Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun'un Uygulama Yönetmeliği.....	569

İŞ KANUNU

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Madde 1: Amaç ve kapsam	19
Madde 2: Tanımlar.....	19
Madde 3: İşyerini Bildirme.....	22
Madde 4: İstisnalar.....	23
Madde 5: Eşit davranma ilkesi.....	25
Madde 6: İşyerinin veya bir bölümünün devri.....	26
Madde 7: Geçici iş ilişkisi	27

İKİNCİ BÖLÜM

İş Sözleşmesi, Türleri ve Feshi

Madde 8: Tanım ve şekil	28
Madde 9: Türü ve çalışma biçimlerini belirleme serbestisi.....	29
Madde 10: Sürekli ve süreksiz işlerdeki iş sözleşmeleri.....	29
Madde 11: Belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesi	29
Madde 12: Belirli ve belirsiz süreli iş sözleşmesi ayırımının sınırları	30
Madde 13: Kısmi süreli ve tam süreli iş sözleşmesi.....	30
Madde 14: Çağrı üzerine çalışma	31
Madde 15: Deneme süreli iş sözleşmesi	32
Madde 16: Takım sözleşmesi ile oluşturulan iş sözleşmeleri	32
Madde 17: Süreli fesih.....	33
Madde 18: Feshin geçerli sebebe dayandırılması.....	34

Madde 19:	Sözleşmenin feshinde usul	35
Madde 20:	Fesih bildirimine itiraz ve usulü	35
Madde 21:	Geçersiz sebeple yapılan feshin sonuçları	36
Madde 22:	Çalışma koşullarında değişiklik ve iş sözleşmesinin feshi	37
Madde 23:	Yeni işverenin sorumluluğu	38
Madde 24:	İşçinin haklı nedenle derhal fesih hakkı	38
Madde 25:	İşverenin haklı nedenle derhal fesih hakkı.....	40
Madde 26:	Derhal fesih hakkını kullanma süresi	42
Madde 27:	Yeni iş arama izni.....	42
Madde 28:	Çalışma belgesi	43
Madde 29:	Toplu işçi çıkarma.....	43
Madde 30:	Özürlü, eski hükümlü ve terör mağduru çalıştırma zorunluluğu	45
Madde 31:	Askerlik ve kanundan doğan çalışma	48

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ücret

Madde 32:	Ücret ve ücretin ödenmesi	49
Madde 33:	İşverenin ödeme aczine düşmesi (mülga)	51
Madde 34:	Ücretin gününde ödenmemesi	51
Madde 35:	Ücretin saklı kısmı	52
Madde 36:	Kamu makamlarının ve asıl işverenlerin hakedişlerden ücret kesme yükümlülüğü	52
Madde 37:	Ücret hesap pusulası.....	53
Madde 38:	Ücret kesme cezası	54
Madde 39:	Asgari ücret.....	55
Madde 40:	Yarım ücret	56
Madde 41:	Fazla çalışma ücreti.....	56
Madde 42:	Zorunlu nedenlerle fazla çalışma	57
Madde 43:	Olağanüstü hallerde fazla çalışma	58
Madde 44:	Ulusal bayram ve genel tatil günlerinde çalışma	58
Madde 45:	Saklı haklar.....	59
Madde 46:	Hafta tatili ücreti	59

Madde 47:	Genel tatil ücreti	60
Madde 48:	Geçici iş göremezlik	60
Madde 49:	Ücret şekillerine göre tatil ücreti.....	61
Madde 50:	Tatil ücretine girmeyen kısımlar	61
Madde 51:	Yüzdelerin ödenmesi.....	61
Madde 52:	Yüzdelerin belgelenmesi.....	62
Madde 53:	Yıllık ücretli izin hakkı ve izin süreleri.....	62
Madde 54:	Yıllık ücretli izne hak kazanma ve izni kullanma dönemi	63
Madde 55:	Yıllık izin bakımından çalışılmış gibi sayılan haller ..	64
Madde 56:	Yıllık ücretli iznin uygulanması	66
Madde 57:	Yıllık izin ücreti	66
Madde 58:	İzinde çalışma yasağı.....	67
Madde 59:	Sözleşmenin sona ermesinde izin ücreti	67
Madde 60:	İznlere ilişkin düzenlemeler	68
Madde 61:	Sigorta primleri	68
Madde 62:	Ücretten indirim yapılamayacak haller	68

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İşin Düzenlenmesi

Madde 63:	Çalışma süresi.....	69
Madde 64:	Telafi çalışması.....	70
Madde 65:	Kısa çalışma ve kısa çalışma ödeneği (mülga)	70
Madde 66:	Çalışma süresinden sayılan haller	71
Madde 67:	Günlük çalışmanın başlama ve bitiş saatleri	72
Madde 68:	Ara dinlenmesi	72
Madde 69:	Gece süresi ve gece çalışmaları.....	73
Madde 70:	Hazırlama, tamamlama ve temizleme işleri	74
Madde 71:	Çalıştırma yaşı ve çocukları çalıştırma yasağı.....	74
Madde 72:	Yer ve su altında çalıştırma yasağı	75
Madde 73:	Gece çalıştırma yasağı	76
Madde 74:	Analık halinde çalışma ve süt izni	76
Madde 75:	İşçi özlük dosyası	77
Madde 76:	Yönetmelikler	77

BEŞİNCİ BÖLÜM
İş Sağlığı ve Güvenliği

Madde 77:	İşverenlerin ve işçilerin yükümlülükleri	78
Madde 78:	Sağlık ve güvenlik tüzük ve yönetmelikleri.....	79
Madde 79:	İşin durdurulması veya işyerinin kapatılması	82
Madde 80:	İş sağlığı ve güvenliği kurulu	84
Madde 81:	İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri	84
Madde 82:	İş Güvenliği ile görevli mühendis veya teknik elemanlar (mülga).....	86
Madde 83:	İşçilerin hakları	86
Madde 84:	İçki veya uyuşturucu madde kullanma yasağı	87
Madde 85:	Ağır ve tehlikeli işler	88
Madde 86:	Ağır ve tehlikeli işlerde rapor	88
Madde 87:	Onsekiz yaşından küçükler için rapor	89
Madde 88:	Gebe veya çocuk emziren kadınlar için yönetmelik ..	89
Madde 89:	Çeşitli yönetmelikler	90

ALTINCI BÖLÜM
İş ve İşçi Bulma

Madde 90:	İş ve işçi bulmaya aracılık	91
------------------	-----------------------------------	----

YEDİNCİ BÖLÜM
Çalışma Hayatının Denetimi ve Teftişi

Madde 91:	Devletin yetkisi	91
Madde 92:	Yetkili makam ve memurlar	92
Madde 93:	Yetkili memurların ödevi	93
Madde 94:	Muafiyet	93
Madde 95:	Diğer merciler tarafından yapılan teftişler	93
Madde 96:	İşçi ve işverenin sorumluluğu	94
Madde 97:	Zabitanın yardımı	95

SEKİZİNCİ BÖLÜM
İdari Ceza Hükümleri

Madde 98:	İşyerini bildirme yükümlülüğüne aykırılık	95
Madde 99:	Genel hükümlere aykırılık	96
Madde 100:	Toplu işçi çıkarma ile ilgili hükümlere aykırılık	96
Madde 101:	Özürlü ve eski hükümlü çalıştırma zorunluluğuna aykırılık	96
Madde 102:	Ücret ile ilgili hükümlere aykırılık	96
Madde 103:	Yıllık ücretli izin hükümlerine aykırılık	97
Madde 104:	İşin düzenlenmesine ilişkin hükümlere aykırılık	98
Madde 105:	İş Sağlığı ve güvenliğine ilişkin hükümlere aykırılık ..	98
Madde 106:	İş ve İşçi Bulma hükümlerine aykırılık	99
Madde 107:	İş Hayatının denetim ve teftişi ile ilgili hükümlere aykırılık	100
Madde 108:	İdari para cezalarının uygulanmasına ilişkin hususlar	100

DOKUZUNCU BÖLÜM
Çeşitli, Geçici ve Son Hükümler

Madde 109:	Yazılı bildirim	101
Madde 110:	Konut kapıcılarının özel çalışma koşulları	101
Madde 111:	Sanayi, ticaret, tarım ve orman işleri	101
Madde 112:	Bazı kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların kıdem tazminatı	104
Madde 113:	Bazı işlerde çalışanların ücretlerinin güvencesi	104
Madde 114:	Üçlü Danışma Kurulu	104
Madde 115:	Kantin açılması	105
<i>Madde 116-118: (Bazı Kanunların değiştirilmesine ilişkindir) ...</i>		105
Madde 119:	Yönetmelikler	105
Madde 120:	Yürürlükten kaldırılan hükümler	105
Geçici Madde 1-2		105
Geçici Madde 3-6		106
Madde 121:	Yürürlük	106
Madde 122:	Yürütme	106
1475 Sayılı İş Kanunu'nun Yürürlükte Bırakılan Kıdem Tazminatına İlişkin 14. Maddesi		107

KISALTMALAR

Any.Mah.K	: Anayasa Mahkemesi Kararı
BasıŖK	: Basın İŖ Kanunu
BK	: Borçlar Kanunu
Bkz.	: Bakınız
DeniŖK.	: Deniz İŖ Kanunu
DerK.	: Dernekler Kanunu
E	: Esas
Geç.	: Geçici
İŖK.	: İŖ Kanunu
iŖMahK.	: İŖ Mahkemeleri Kanunu
K.	: Karar, Kanun
Kamu SK.	: Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu
KarŖ.	: KarŖılaŖtırımız
md.	: Madde
MEK	: Mesleki Eđitim Kanunu
RG	: Resmî Gazete
SenK.	: Sendikalar Kanunu
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TİSGLK	: Toplu İŖ Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu
Türk Soylu YÇK	: Türk Soylu Yabancıların Türkiye'de Meslek ve Sanatlarını Serbestçe Yapabilmelerine, Kamu, Özel Kuruluş veya İşyerlerinde Çalıştırılabilmelerine İliŖkin Kanun
Ulusal Bayram GTK:	Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun
Yarg.İBK.	: Yargıtay İctihadı BirleŖtirme Kararı